

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Indenrigsudvalget 2022-23 (2. samling)
INU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 5
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Indenrigsudvalg

Dato: 02-03-2023
Enhed: Forvaltningsjura
Sagsbeh.: LWN
Sagsnr.: 2023-641
Dok. nr.: 588718

Folketingets Indenrigsudvalg har den 2. februar 2023 stillet følgende spørgsmål nr. 5 (Alm. del) til indenrigs- og sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Kim Edberg Andersen (NB).

Spørgsmål nr. 5:

”Vil ministeren redegøre for sanktioner efter dansk ret, der principielt kan gøres gældende over for en borgmester i sager, hvor der udbetales kommunale midler til private aktører, men hvor det ikke er sket ifølge de forvaltningsretlige regler, herunder ved mangelfuld sagsbehandling, mangelfuld journalisering af dokumenter, rapporter, kontrakter og lignende? Vil ministeren hertil redegøre for den juridiske betydning af, at forholdene er gentagne eller forløbet over længere tid? Vil ministeren endelig redegøre for praksis i hovedtræk om statuering af erstatningspligt for kommunalbestyrelsesmedlemmer som følge af mangelfuld forvaltningsretlig praksis?”

Svar:

1. Jeg vil indledningsvis gøre opmærksom på, at jeg som minister ikke kan tage stilling til konkrete kommunale dispositioner eller undladelser, som Ankestyrelsen endnu ikke har haft lejlighed til at tage stilling til. Det skyldes, at det er Ankestyrelsen, der i første instans beslutter, om der er anledning til at rejse en tilsynssag, jf. herved tillige Indenrigs- og Sundhedsministeriets svar af 15. februar 2023 på INU spørgsmål nr. 4 (Alm. del) (vedlagt).

Jeg kan dog generelt vejledende oplyse følgende:

Ankestyrelsen fører tilsyn med, at kommuner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at Ankestyrelsens og ministeriets tilsyn er rettet mod kommunalbestyrelsen som det organ, der har det øverste ansvar for kommunens virksomhed. Vedrørende Ankestyrelsens kompetence som tilsynsmyndighed henvises endvidere til ovennævnte svar af 15. februar 2023 på INU spørgsmål nr. 4 (Alm. del).

2. Hvad angår reaktioner over for en borgmester, kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyse, at det efter lov om kommunernes styrelse er udgangspunktet, at borgmesteren ikke kan afsættes i funktionsperioden. Loven indeholder dog regler, der i særlige tilfælde giver mulighed for suspension eller afsættelse af borgmesteren. Om disse regler kan ministeriet generelt oplyse følgende:

Hvis en borgmester forsætligt eller groft uagtsomt har tilsidesat en pligt, der påhviler borgmesteren i medfør af lov om kommunernes styrelse, kan kommunalbestyrelsen efter § 66 i lov om kommunernes styrelse med almindeligt flertal fratage borgmesteren de opgaver, som pligttilsidesættelsen vedrører, og overlade opgaverne til et an-

det kommunalbestyrelsesmedlem. Denne såkaldte ad-hoc-suspension af borgmesteren kan kun ske, hvis borgmesteren har tilsidesat en pligt, borgmesteren har efter lov om kommunernes styrelse eller efter regler udstedt med hjemmel i denne lov. Lovens § 66 kan således ikke finde anvendelse, hvis der er tale om en pligt, der følger af anden lovgivning, eller hvis pligten alene påhviler kommunen som myndighed og ikke specifikt borgmesteren. Derudover skal pligttilsidesættelsen kunne tilregnes borgmesteren som forsætlig eller groft uagtsom.

Efter § 66 a i lov om kommunernes styrelse kan kommunalbestyrelsen, hvor borgmesterens pligttilsidesættelse omfattes af lovens § 66 er særlig grov, med almindeligt flertal beslutte at afsætte borgmesteren. Kommunalbestyrelsen indgiver i givet fald en begrundet indstilling herom til Valgnævnet, som vurderer, om betingelserne for at afsætte borgmesteren er opfyldt.

Endvidere kan kommunalbestyrelsen efter § 66 b i lov om kommunernes styrelse over for Valgnævnet begære suspension af borgmesteren, når denne er tiltalt for et strafbart forhold med en strafferamme på fire år eller derover. Suspension forudsætter, at lovovertrædelsen vil medføre tab af borgmesterens valgbarhed i tilfælde af domfældelse i overensstemmelse med anklageskriftet, og at suspension i øvrigt ikke kan anses for betænkelig. Det er Valgnævnet, der vurderer, om betingelserne for suspension er opfyldt.

Kommunalbestyrelsen kan desuden efter § 66 c i lov om kommunernes styrelse under visse betingelser afsætte borgmesteren, hvis kommunalbestyrelsen ikke har tillid til borgmesteren. Mistilliden skal have baggrund i borgmesterens tilsidesættelse af den agtelse og værdighed, som hvervet kræver. Sådant afsættelse på grund af kvalificeret mistillid kræver, at mindst ni tiendedele af kommunalbestyrelsens samtlige medlemmer ved to behandlinger af sagen står bag en vedtagelse om afsættelse af borgmesteren og begrundelsen herfor. Dog vil det altid være tilstrækkeligt, at samtlige andre kommunalbestyrelsesmedlemmer end borgmesteren stemmer for en afsættelse. Borgmesteren har mulighed for at indbringe kommunalbestyrelsens vedtagelse om afsættelse på grund af mistillid for Valgnævnet, som i så fald vurderer, om kommunalbestyrelsens vedtagelse om afsættelse har været lovlig.

3. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan videre oplyse, at Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed har en række reaktionsmuligheder over for ulovlige kommunale dispositioner eller undladelser efter lov om kommunernes styrelse.

Hvis Ankestyrelsen vurderer, at en kommunalbestyrelse har handlet i strid med lovgivningen, vil Ankestyrelsen som udgangspunkt reagere ved at afgive en vejledende udtalelse om den kommunale disposition eller undladelse, som sagen omhandler, jf. lov om kommunernes styrelse § 50.

Ankestyrelsens reaktionsmuligheder som tilsynsmyndighed omfatter derudover efter lov om kommunernes styrelse §§ 50 a-51 annullation og suspension af kommunalbestyrelsens beslutninger, tvangsbøder til medlemmer af kommunalbestyrelsen, anlæggelse af erstatningssag mod kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er ansvarlige for, at kommunen er påført et tab, erstatningsretlig bod, samt anlæggelse af anerkendelsesøgsmaal.

4. For så vidt angår spørgsmålet om statuering af erstatningspligt for kommunalbestyrelsesmedlemmer, kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet generelt oplyse følgende:

Det fremgår af lov om kommunernes styrelse § 50 c, stk. 1, at Ankestyrelsen kan anlægge erstatningssag mod et kommunalbestyrelsesmedlem, som er ansvarligt for, at kommunen er påført et tab.

De enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer er parter i tilsynsmyndighedens sag om anlæggelse af et erstatningssøgsmål. Det er alene tilsynsmyndigheden eller kommunalbestyrelsen, der kan gøre erstatningsansvar gældende efter bestemmelsen.

Det er en betingelse for at anlægge et erstatningssøgsmål, at der foreligger et ansvarsgrundlag. Dette afgøres efter dansk rets almindelige erstatningsregler og eventuelle specielle lovregler herom. Det betyder, at der skal foreligge en uforsvarlig adfærd (beslutning eller undladelse), som kan tilregnes det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem som forsætlig eller uagtsom, og at kommunen som følge af denne adfærd er påført et tab. Simpel uagtsom adfærd er også omfattet af bestemmelsen. Ved vurderingen af, om en erstatningssag skal anlægges, skal Ankestyrelsen således vurdere, om kommunalbestyrelsesmedlemmet ved de danske domstole vil blive idømt erstatningsansvar.

Det er desuden en betingelse, at det i det konkrete tilfælde er påkrævet at anlægge erstatningssag frem for mindre indgribende sanktioner fra tilsynsmyndighedens side, og at kommunalbestyrelsesmedlemmets erstatningsansvar ikke er af bagatelagtig karakter.

5. Ved vurderingen af, om et kommunalbestyrelsesmedlem har handlet ansvarspådragende, kan den rådgivning, som kommunalbestyrelsen har fået af forvaltningen eller eventuelle eksterne rådgivere, tillægges vægt. Hvis kommunalbestyrelsen ikke i forvejen er blevet advaret af forvaltningen, en eventuel ekstern rådgiver eller af tilsynet, kan der ikke stilles særligt strenge krav til kommunalbestyrelsesmedlemmernes agtpågivenhed. Der kan dog være tilfælde, hvor tilsidesættelsen af kommunens økonomiske interesser er så oplagt, at dispositionens uforsvarlighed har eller burde have stået kommunalbestyrelsens medlemmer klart.

Det er endelig en betingelse for, at tilsynsmyndigheden kan anlægge erstatningssag, at det i det konkrete tilfælde er påkrævet at anlægge erstatningssag frem for at anvende mindre indgribende sanktioner fra tilsynsmyndighedens side, og at kommunalbestyrelsesmedlemmets erstatningsansvar ikke er af bagatelagtig karakter.

For så vidt angår praksis efter § 50 c i lov om kommunernes styrelse henvises til Lov om kommuners styrelse med kommentarer, Hans B. Thomsen m.fl., 3. udgave 2022, Djøf Forlag, side 832 ff.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde